

Више од века и по пуњени су вредним предметима депои београдског Народног музеја. Поклањали су експонате, народу свом, владари, трговци, уметници, обични грађани...С археолошких локалитета доношени су прави драгуљи, оно највредније што су нам оставиле цивилизације које су се рађале на овим просторима од праисторије до средњег века. Тим предметима се диви свет, кажу то треба брижљиво чувати, богатство је то, не само наше, већ је и део планетарне културне баштине.

Свет, ето, зна шта вреди, па зато и брине. Бринемо и ми, али на нама својствен начин. Прво се сложимо да имамо проблем и да га треба решавати, што према правилу веома кратко траје, јер се веома брзо поделимо, па посвађамо. После се заинатимо да ћемо се, најчешће због неке тешке речи, осветити онима што су нам се замерили, по могућству ћемо и на суд, можда и затвор, да их отерамо. И под обавезно да покажемо да смо паметнији од оних који су били пре нас, да историја почиње данас, да све што је рађено јуче је лоше. На истоку се родило сунце тек кад смо ми рекли „добро јутро“. Пре тога је, наравно, био мрак.

И какве то сад има везе с Народним музејем, питаће се неко? Велике. Од краја 2001. године кад је тадашњи премијер Зоран Ђинђић организовао донаторску вечеру и прикупио прве паре за реконструкцију музеја протекло је седам и по година. Почело је гламурозно, с пуно оптимизма и нико ни слутио није да ће се реконструкција претворити у зидање савременог Скадра на Бојани. За то време у озбиљној држави Народни музеј би био реконструисан бар три пута. А ми га нисмо ни окречили.

После тадашњег министра културе Бранислава Лечића, пројекат за реконструкцију је преживео још два министарска мандата, али, изгледа, овај неће. Све је враћено на почетак, па ће безмало пола милиона експоната, сад је извесно, још неколико година бити далеко од очију посетилаца. Трунуће у влажним депоима, међу напуклим канализационим цевима и поред електричних инсталација из 1903. године.

Укратко, иницијатива за реконструкцију Народног музеја покренута је 2001. године. У наредне две године обављено је снимање терена и припремни радови, а израда пројектне документације завршена је 2007. године. Пројекат је добио награду Привредне коморе. У међувремену фирма „Кунстранс“ је према уговору изградила депо за пресељење уметничких дела. Депо који и данас зврји празан. И управо тај депо био је повод да Министарство културе уради поновну анализу пројекта реконструкције Народног музеја. И да недавно Влади пошаље до каквих је све неправилности дошао експертски тим. У том извештају између осталог пише:“...Надлежне службе Министарства културе су пажљивом анализом целокупне процедуре која је у вези са склапањем уговора о пословној сарадњи између Народног музеја у Београду и „Кунстранс“-а утврдиле више неправилности...Стручна анализа је јасно утврдила да је у време склапања уговора о чувању уметнина између Народног музеја и фирме „Кунстранс“ било могуће направити далеко повољнији пословни аранжман за Нарони музеј, јер је на тржишту некретнина било релативно лако наћи адекватне објекте који би уз адаптацију, на истом технолошком нивоу вишеструко смањили цену целокупног посла...”

-Не спорим да у Београду могу да се нађу подруми, депои, бараке и други празни простори, само што то нису, нити могу да буду, места где ће да се пресели више од 400.000 вредних експоната – каже академик Никола Тасић, директор Народног музеја у време покретања иницијативе за реконструкцију. – Није довољно наћи празан простор, уградити му климу и рећи, као што данас кажу, ево то је депо. Изградња адекватног депоа је комплексан посао, то не може било ко да ради, за то су потребни стручњаци и тимови, а то кошта. Одговорно тврдим да све што смо урадили било је јавно и легално, све је сагледало па прихватило Министарство културе, а затим проследило Влади која је дала позитивно мишљење. Уосталом Министарство културе је формирало Високи одбор за реконструкцију у којем је тада био и министар Лечић.

Академик Тасић посебно се осврнуо на нападе да је посао поверен, како кажу критичари, готово анонимној фирми „Кунстранс“ којој је за услуге плаћена превисока цена.

-То је фирма која има искуство у оваквим пословима, а ако неко жели да види како они раде нека оде у Букурешт да види какве су послове одрадили на реконструкцији њиховог Националног музеја – додаје академик Тасић.- Посао око изградње депоа је морао да буде ваљано урађен, ту нема импровизације, ми смо били ти који су преузели сву одговорност. А шта би било да оманемо? Да ли би тада одговорност сносило министарство или Влада? Не, одговарали би ми који смо све и организовали. Привремено измештање експоната није на месец-два, већ на неколико година. За то време предмети морају да буду адекватно збринути, а то, понављам, кошта.

Целу ствар су закували, наставља наш саговорник, дежурни критичари. Они којима је повређена сујета. Они који нису ништа урадили. Они који су увек ту само да критикују и који се не служе аргументима, већ гласинама.

-Свако би да саставља тим, али ако тај тим изгуби, онда су кривци негде другде- каже академик Тасић.- Први рок за завршетак реконструкције био је 2004. година. Па је све померано за по две године. Последњи је 2012. Како сада ствари стоје, ако све крене испочетка, тешко да ћемо у наредних десет година да видимо Народни музеј у новом руху. Срамота. Неко за то стварно треба да одговара. Ко, видећемо. Сигуран сам једино да то нису људи који већ годинама покушавају да реше овај проблем.

После одлуке Министарства културе да се преиспитају услови под којима је склопљен уговор с фирмом „Кунстранс“ Управни одбор Народног музеја поднео је оставку. У образложењу су између осталог написали :“ Због овако неозбиљног и непрофесионалног става Министарства културе и његових челника, Народни музеј се нашао у безизлазној ситуацији. И не само управа Народног музеја, запослени и Управни одбор, већ, што је много важније, читаво културно благо које се чува у музеју, свих оних 400.000 артефаката, од скулптура с Лепенског Вира до слика Гогена, Пикаса и Надежде Петровић. То благо је запаковано за пресељење и тако стоји у неусловној згради што може изазвати његово оштећење, па довести и до озбиљних последица...”

После оставки огласио се и министар Брадић. „ Разумемо и прихватамо оставке чланова Управног одбора Народног музеја, али такође смо у обавези да јавност упозоримо с чињеницом да одлука подношења оставке не ослобађа одговорности чланове Управног одбора за све потезе и уговоре који су одобрени за време њиховог мандата. Народни музеј је затворен још 2001. године када је некима од чланова, који су сада поднели оставке тим поводом, почео мандат. Упркос свим досадашњим оставкама, министарство културе неће одустати од темељних реформи и ревизија пословања свих установа културе, анализе рада директора, управних одбора, надзорних одбора и савета“.

-Нико не треба да се одрекне свог дела одговорности, што не значи да би једино управа Народног музеја требало да сноси последице за све одлуке које су својевремено донете и од највиших инстанци потписане у циљу почетка рада на реконструкцији – каже др Ирина Суботић, председник Управног одбора у време покретања иницијативе. – Стање зграде је одавно катастрофално, не постоје основни услови за излагање и чување највећег националног блага нити за савремену музеолошку активност. У овом часу велика опасност прети свим предметима јер су они похрањени у крајње неадекватним условима. Због тога се сви ми који смо професионално везани за музеј, али и целокупна јавност која је жељна да види Народни музеј у достојанственом изгледу, надамо да ће се у најскоријем року наћи одговарајућа решења за нагомилане проблеме ове националне установе од прворазредног значаја.

Збиља, чији је Народни музеј у Београду и ко брине о њему? Како то да један те исти пројекат једном, другом, па трећем министарству буде добар, а четвртом не ваља. Да ли је наша брига за тим културним благом искрена, пита се човек после свега? Имамо ли права да се играмо с оним што су нам цивилизације и генерације пре нас оставиле у наслеђе и јесмо ли, због оваквог немара, уопште достојни да себе прогласимо чуварима културног наслеђа?

АНТРОФИЛЕ

Тврдње министарства нису тачне

Др Марица Шопут, доскорашња председница Управног одбора Народног музеја о оптужбама Министарства културе између осталог каже: “Многе од тврдњи које је на тему уговора музеја и фирме „Кунстранс“ изнело министарство нису тачне. Оцена да је уговор штетан у финансијском смислу је паушална оцена којом пажња јавности треба да се усмери на вештачки исконструисану аферу, уместо да се расправља о опструкцији Пројекта реконструкције до које је дошло поступањем министарства. Понављам, опструкцију реконструкције музеја спроводи Министарство културе. Уосталом, њихови челници то не крију. Довољно је цитирати државну секретарку Надицу Момиров која каже како је пројекат реконструкције прескуп за ову државу, те да је њихов став да реконструкција не треба да се финансира из буџета Републике Србије, него из донација. Дакле она великодушно препушта финансирање музеја страним фондацијама и дијаспори.